Аталмиш «Инжил ал-Барнабас» - қип-қизил бир ялғанчилиқ

Соал: Мәсиһийләр («христианлар») немишқа «Инжил ал-Барнабас»ни етирап қилмайду?

Мутләқ испат қилинғанки, «Инжил ал-Барнабас» дегән китапниң һәқиқий Инжил вә Мәсиһий етиқади билән һечқандақ мунасивити йоқ. Бу жәһәттин бу китап Мусәйлма, Ал-фадхл-бин-Рабиә қатарлиқ замандашларниң язған «ялған Куран»иға охшаш, чоң бир алдамчилиқтур.

Бу китапни инчкиләп тәкшүрүп чиққан алимларниң һәммиси «расул Барнабас»ниң исми ялғандин қоюлған бу китап, 15-әсирдин илгири мәвжут әмәс еди, дегән охшаш бир пикиргә кәлгән. Шу вақит болса, расул Барнабасниң вапатидин тәхминән 1500 жил кейин болған!

Нурғун абруйлуқ мусулман язғучилар өзила бу пакитқа васитилик испат бериду. Мәсилән, бу китап 15-әсирдин илгири мәвжут болған болса, ундақта Ал-Табарий, Ал-Байдһави, Ибн Катхир қатарлиқ алимлар чоқум бу китапни нәқил кәлтүрүп ишлитип: «Әйса Мәсиһ чапрас яғачта өлмигән» дегән болатти. Бирақ буниң орнида, уларниң Мәсиһ Әйсаниң өлүми тоғрисидики пикирлири бир-биригә охшимайду.

Биз әгәр Ал-Масъуди язған «Алтун Чимәнзар», имам Имадъулдин язған «Башлиниш вә Ахирлишиш», Әһмәд ал-Магризи язған «Ибризиниң тәһрирлимиси»дәк даңлиқ мусулман өлималарниң әсәрлирини ахтурсақ байқаймизки, бу көзгә көрүнгән алимлар: «Мәсиһләрниң Инҗилида төрт язғучиниң — Маттаниң, Маркусниң, Луқаниң, Юһанналарниңки баян қисимлири бар екән» дәп баян қилиду. Мәсилән, Ал-Масъуди мундақ язиду: «Мәсиһ Әйсаниң һәм «он икки мухлиси» һәм «йәтмиш мухлиси» вә уларниң намлириниң һәрқәйәргә тарқилип кетиши, уларниң қилғанлири вә дәпнә қилинған қәбирлири тоғрисида тохталғанидуқ. Инҗилниң (жуқурида тилға елинған) «баян қисми»ни язғучилардин Матта билән Юһанна «он икки мухлис»идин, лекин Луқа билән Маркус «йәтмиш мухлис»тин екән» (Ал-Танбиһ вал Ишраф», 136-бәт)

Биз әгәр Муқәддәс Китап (Тәврат, Зәбур вә Инҗил)ниң кона көчүрүлмә нусхилирини тәкшүрүп көрүп бақсақ, биз бу аталмиш «Инҗилдики «Барнабас қисми»ни тапалмаймиз. Бу кона көчүрүлмиләр, Муһәммәдниң дәвридин аввал көчүрүлгән болуп, Куранниң өзи бу нусхилар тоғрисида тохтилип, уларниң һәқиқәт екәнлигини тәстиқлайду. Шуниңдәк 3-әсирдики «Мәсиһий җамаәтләрниң ақсақаллири» тәйярлиған «Муқәддәс Китапниң қисимлири» дегән «Мундәриҗә тизимлиги»дә бу тоғрисида һечқандақ гәп-сөз йоқ.

Тарихий тәтқиқатлар бу ялған китапниң биринчи нусхиси 1709-йили Германийәдә пәйда болғанлиғини ениқлиди. Уни инчикиләп тәкшургән һәрқандақ дөләттики алимларниң һәммиси униң муқависиниң нусхиси шәриқчә екәнлигини, вә әрәбчә

изаһатлири барлиғини байқиди. Қәғизи вә сияһини тәкшүргәндә, 16- яки 15-әсирдә йезилғанлиғи ениқланған.

Әнглийәлик алим доктор Сайил болса бу китапниң Испанийә тилида йезилған бир нусхисини тапти. Бу нусхиниң кириш сөзидә: «Ақсақал Иранеюсниң расул Павлусқа қарита тәнқид хети» тоғрилиқ тохтилиду. Әмма һәрқандақ тарихшунас Иранеюсниң язғанлиридин «Барнабас қисми» тоғрилиқ һечқандақ гәпни вә яки расул Павлусқа қаритилған һечқандақ тәнқидни тапалмайду; Иранеюс Барнабасни һеч тилға алмай, Павлусниң мәктуплирини пат-пат нәқил кәлтүриду.

Һәммимиз биләләйдиған ениқ бир пакит бар. Инҗилдики «Расулларниң паалийәтлири» дегән қисимда шу йезилғанки, расул Павлус Йерусалем, Антакя, Коня, Листра вә Дәрбә шәһәрлиридә Инҗилдики хуш хәвәрни җакарлиған вақтида Барнабас дегән киши униңға һәмраһ болған. Андин Барнабас нәврә укиси Маркус билән билләә Сипрус дегән аралда Инҗилдики хуш хәвәрни җакарлиған. Бу испат беридуки, Павлус, Маркус вә башқа расулларниң җакарлиған хуш хәвиригә Барнабасниң өзиму ишәнгән еди. Бу хуш хәвәр қисқиғинә бир җүмлидә йәкүнлиниду (расул Павлусниң сөзлири): —

«Тәврат-Зәбурда алдин ейтилғинидәк, Мәсиһ гуналиримиз үчүн өлди; У дәпнә қилинди; вә үчинчи күни йәнә Тәврат-Зәбурдә алдин ейтилғинидәк тирилдүрүлди; У Кефасқа, андин он иккиләнгә көрүнди; андин У бир сорунда бәш йүздин артуқ қериндашқа көрүнди; уларниң көпинчиси бүгүнки күндә

тирик, әмма бәзилири өлүмдә ухлаватиду; У Яқубқа, андин расулларниң һәммисигә көрүнди; һәммисидин кейин У худди вақитсиз туғулған бовақтәк болған маңиму көрүнди». («1Кор.» 15:3-8).

Әмма «Барнабас қисми»да бу түп пакитниң инкар қилинғанлиғи опъочуқ көрүниду, у китап бир тоқулма, халас.

Бәзи алимлар «Барнабас қисми»ни язғучи Ислам диниға киргән Марино исимлиқ (исламға киргәндин кейин өз исмини «Мустафа ал-Аранди»ға өзгәрткән) Италийәлик бир монах еди, дегән пикирдә. Башқа алимлар бу китапниң әсли нусхиси Италийә тилида әмәс, бәлки әрәб тилида йезилған дегән пикирдә. Буниң сәвәви, аталмиш «Инҗилдики Барнабас қисми»ни оқуған һәрқандақ киши шуни көрәләйдуки, язғучиси Куран тоғрилиқ кәң билими бар адәм. Текстләрниң көпинчиси дегидәк Курандики айәтләрдин сөзмусөз, җүмлимуҗүмлә тәрҗимә қилинған. Ашундақ пикирдә турғучилардин әң дәсләптикиләрдин бири болса, миладийә 18-әсирдә өткән Ваит доктор дегән алим еди.

«Инҗил Барнабас»ниң муәллипи (аптори) «Ислам диниға киргән бир христиан» еди

Алимларниң пикирлири қандақ болушидин қәтъийнәзәр, шүбһисизки, бу китап Курандики текстләргә әгәшкән һалда Мәсиһ Әйсаниң һаятини баян қилиду. Бу пакит бизни аптори Ислам диниға киргән бир христиан дегәнгә ишинишкә майил қилиду. Нурғун йәрлири, кона мусулман язғучиларниң язмилириға охшап

кетиду, мәсилән «Алъитифат Алсанийя бил Ахадис Алқуддусийяһ», «Алъанвар Алмуһаммадийяһ мин ал Маваһип ал Ладунийяһ», «Ал Исра Мөҗизә Кубра» вә башқа китаплар.

Муқәддәс Инҗилға қармуқарши йәрлири

Мол испат барки, «Барнабас қисми»ниң апториниң, мәйли Мәсиһ Әйсаниң расуллири билән, мәйли Муқәддәс Роһниң вәһийси болған Инҗилниң көп қисимлирини хатирилигән мухлислар билән һечқандақ мунасивити йоқ еди. Буларниң ениқ испатлири төвәндикиләрни өз ичигә алиду: —

(1:1) Апториниң, Тәврат вә Инҗилдики вақиәләр йүз бәргән Пәләстин вә әтрапидики йәрләрниң җуғрапийиси тоғрилиқ хәвәрсизлиги: —

Аптор мундақ дәйду: —

«*Әйса Галилийә деңизиниң қирғиқиға берип, өз шәһири болған Насарәткә баридиған кемигә чиққаниди*» (20:1-2). Һәммә адәмләргә тонушлуқки, Насарәт дегән шәһәр язғучиниң дегинидәк деңиз бойида әмәс, бәлки Галилийәдики чоң бир дөң үстигә қурулған.

(2:1) Башқа бир йәрдә аптор мундақ дәйду: —

«*Есиңларда болсунки, Худа Ниневә шәһирини һалак қилиш қарариға кәлди. У (Юнус пәйғәмбәр) хәлиқлиридин қорқуп Тарсусқа қечишқа тәмшәлгән еди. Бирақ Худа уни деңизға ташливетип, бир белиққа жутқузуп, андин уни Ниневә шәһириниң йениға қустурди*» (63:4-7).

Ниневә шәһири Асурийәниң пайтәхти болуп, Тигрис дәриясиниң шәрқий қирғиқида, Ал-Кисир намлиқ бир еқинда

қурулғаниди. Шуңа Нинәвә шәһири у аптор дегәндәк әмәс, бәлки Оттура Деңиздин бир нәччә миң километр жирақлиқта!

(2) Апторниң Мәсиһ Әйсаниң туғулуши вә нәсәбнамиси (шәҗәриси) тоғрилиқ хәвәрсизлиги: —

Бу ялған китапниң 3-бапида мундақ йезилған: — «*Әйса туғулған вақтида Пилатус дегән киши Йәһудийларниң валийиси, Ананияс вә Каяфас дегән кишиләр «Раббилар» (өлималар)ниң рәһбәрлигидә болған*».

Бу тоғра әмәс, әпсанә гәптур. Пилатус болса миладидин кейин 26-йилидин 36-йилғичә валий болған. Ананияс болса миладидин кейинки 6-йилдин башлап, Каяфас 8-йилдин башлап, 36-йилиғичә раббиларниң рәһбәрлигидә болғаниди. «Миладийә» дегән гәп Мәсиһниң туғулған вақти екәнлиги һәммимизгә аян (һазирқи тарихшунасларниң һесаблишичә, Мәсиһ Әйса әмәлийәттә «миладийә»дин сәл илгири туғулған).

Китабниң 142-бапида, Мәсиһ Давут пәйғәмбәрниң әвладидин әмәс, бәлки Исмаилниң нәслидин болған дәп йезилған. Йәнә келип китапта, Худаниң һәзрити Ибраһимға Қутқузғучи-Мәсиһ тоғрилиқ бәргән вәдиси «*Исмаил арқилиқ, Исһақ арқилиқ әмәс*» дәпму йезилған (124:14). Бу болса наһайити чоң хаталиқ. Мәсиһниң Инҗилда («Матта»да вә «Луқа»да) хатириләнгән нәсәбнамисини оқуған һәрқандақ киши Мәсиһниң Исһақниң нәврә оғли болған Йәһудадин чиққан қәбилисидин, шуңлашқа Давутниң нәслидин чиққанлиғини еник көрәләйду.

(3) Китабниң язғучиси Инҗилға пүтүнләй қармуқарши болған бир нәччә һекайә-ривайәтләрни китапниң ичигә алған. Төвәндә

һекайиләрдин алған мисаллар: —

«*Худа Шәйтанға әгәшкүчиләргә: «Това қилип өзүмни силәрниң Яратқучиңлар дәп етирап қилиңлар» дегинидә, улар: «Сениң адилсиз болғанлиғиңдин, биз Саңа ибадәт қилиштин яндуқ. Шәйтан болса адил, гунасиз болуп бизниң Рәббимиз» — деди. Шәйтан кетип қалғинида азрақ чаң-топа үстигә төкүрүп қойди. Җәбраил болса униң түкүрүгини чаң-топиниң ези билән елип көтәрди, нәтиҗидә һәр бир инсанниң бир киндиги болған*» (35:25-27).

«*Әйса уларға җавап берип мундақ деди: «Шүбһисизки, Шәйтан асийлиқ қилип тийилип жиқилғинида мән униңға һесдашлиқ қилдим вә у вәсвәсә қилған инсанийәткә һесдашлиқ қилимән. Шуңа мән роза тутуп Худайимға дуа қилдим. У маңа пәриштә Җәбраил арқилиқ: «Җ Әйса, сән немини халайсән, сениң немә тилавитиң бар?» дәп сориди. Мән: «И Пәрвәрдигар, Шәйтан һәрқандақ рәзилликни дунияға кәлтүриду; у дәрвәқә сән яратқан мәхлуқ болғандур, нурғун кишиләрни вәсвәсә билән бузиду. И Пәрвәрдигарим, униңға рәһим қил».*

Худа: «И Әйса, мана Мән уни кәчүрүм қиливәттим. У пәқәт: «И Пәрвәрдигар Худайим, мән гуна садир қилғанмән, маңа рәһим қил» десила, Мән уни кәчүрүм қилип, уни әсли әһвалиға кәлтүримән» -- деди.

Әйса: «Буни аңлап, мән бундақ әпләштүрүшни қилалисам интайин хушал болаттим. Шуңа мән Шәйтанни чақирдим, у келип: «Сән үчүн немә қилишим керәк?» дәп сориди. Мән: «Бу ишни өзүң үчүн қилисән, чүнки мән сениң хизмитиңгә қизиқмаймән, бәлки өзүңниң мәнпәәти үчүн сени чақирдим» дедим. Шәйтан: «Сән әгәр мениң хизмитимни қобул қилмисаң, мәнму сениңкини халимаймән, чүнки мән сәндин алийҗанабмән. Сән чаң-топидин келип чиққан, әмма мән өзүм роһтурмән» дәп җавап бәрди» (51:4-20).

Әқли бар һәрқандақ киши бундақ хурапийлиққа толған қуруқ гәпләрниң Худаниң вәһийси билән кәлгән бир муқәддәс Инжилдин кәлгәнлигигә ишинәлмәйду. Биринчидин, Худа Шәйтан асийлиқ қилғинида униңдин ғәзәплинип уни Өз алдидин, асмандин һайдиветкән еди. Худаниң шу ривайәттә ейтилғандәк Шәйтан билән бир «сүлһ қилип» әплишиши Өзиниң пак-муқәддәслигигә һәргиз уйғун әмәстур.

Иккинчидин, әлмисақтин тартип Мәсиһ Әйса Шәйтан билән қаттиқ урушта болуп кәлмәктә. Инжилда мундақ дейилгән: «**Гуна садир қилғучи Иблистиндур. Чүнки Иблис әлмисақтин тартип гуна садир қилип кәлмәктә. Худаниң Оғлиниң дунияда аян қилинишидики мәхсәт Иблисниң әмәллирини йоқитиштур**» (Инжил, «Юһанна (1)», 3-баптин).

Үчинчидин, Мәсиһ Әйса билән болған урушта, Шәйтан өзини Мәсиһ Әйсадин алийжанаб дейишкә петиналмиди. Әксичә, Мәсиһ Әйса Кәпәр-Наһум дегән шәһәрдики бир адәмгә чаплашқан бир жинни һайдиветкән вақтида, һелиқи жин: «**- Әй Насарәтлик Әйса, биз билән кариң болмисун! Сән бизни йоқатмақчимусән? Мән Сениң кимлигиңни билимән. Худаниң «Муқәддәс Болғучи»си Сән!**» -- дәп товлап кәтти. Мошу йәрдики жин дегән «биз» шүбһисизки һәммә жин-шәйтанларни өз ичигә алиду. Инжил бойичә, жинлар Шәйтанниң чапармәнлири болиду.

Шүбһисизки, бу ялған китапниң язғучиси мусулман еди. Аталмиш «Барнабас қисми»ни тәпсилий оқуған һәрқандақ киши ичидики нурғун исламийәт язғучилириниң сөзлирини нәқил

кәлтүргәнлигини байқайду. Мәсилән, 112-бапида: —

«*И Барнабас, мән һези болушум керәк. Чүнки мухлислиримдин бириси оттуз күмүч тәңгә баһасида маңа сатқунлуқ қилиду. Йәнә келип, маңа сатқунлуқ қилидиған киши мениң орнумда өлтүрүлиду. Чүнки Худа мени йәрдин көтириду вә маңа сатқунлуқ қилидиған кишиниң қияпитини өзгәртип қойидуки, һәммә адәм уни мени шу, дәп ойлайду. У наһайити әшәддий һалда өлиду, шуңа мән узун вақитқичә ашундақ хиҗиллиқ ичидә туримән. Әмма Муһәммәд кәлгинидә, бу хиҗиллиқ мениңдин елип ташлиниду*» —дәп йезилған (112:13-17). Бу ривайәт оттура әсирләрдики исламийәтниң уқумиға асасланған. Әмма бу һәм Инҗилға һәм Куранға хилап. Һәммә адәмгә аянки, Инҗил бойичә Мәсиһ Әйсаниң чапрас яғачқа миқлинип өлүши аләмниң әң муһим вақиәсидур. Куранда болса: —

«*Мән (Әйса Мәсиһ) туғулған күнүмдә, вапат болған күнүмдә, тирилип (қәбрәмдин) турғузулған күнүмдә (Аллатаала тәрипидин болған) аманлиққа еришимән*» (Сүрә «Мәрйәм» 34-айәт)

«*Өз вақтида Алла ейтти: «И Әйса! Мән сени (әҗилиң йәткәндә) қәбзи роһ қилимән, сени дәргаһимға көтиримән (йәни асманға елип чиқимән) сени капирлардин пак қилимән (йәни сени өлтүрмәкчи болған яманларниң шәрридин (зиянкәшлигидин) сақлаймән)…*» (Сүрә «Ал-Имран», 55-айәт).

Мошу Курандики айәтләрдә, башқа бир нәччә айәтләргә охшаш, мундақ тәртипни көримиз: —

(1) Мәсиһ Әйсаниң өлүши (әҗилиң йәткәндә, қәбзи роһ қилиниш (вапат болуш дегән мәниси болуши мүмкин) қатарлиқ ибариләр билән ипадиләнгән).

(2) Униң (қәбирдин) тирилиши.

(3) Асманға көтирилиши.

Мундақ вақиәләрниң рети аталмиш «Барнабас қисми»ниң ривайитигә охшимайду. Йәни, «Барнабас қисми» «Куран»дики мәлуматқа қармуқарши.

«*Тәврат, Зәбур вә Инҗилни өзгәтилгән*» дегән ялған питнә-иғва билән «Барнабас қисми» Худани һақарәтләйду.

Бу китапниң 12-бапида аптори төвәндики сөзләрни «Әйса ейтқан» дәвалиду: —

«*Шүбһисизки, мән силәргә ейтайки, Мусаниң китапи (Тәврат)дин һәқиқәт елип ташливетилмигән болса, Худа Давут атимизға иккинчи китап (Зәбур)ни бәрмигән болатти. Әгәр Давутниң китапи өзгәртилмигән болса, Худа «Инҗил» дегән китапни маңа бәрмигән болатти, чүнки Пәрвәрдигар Худа өзгәрмәс вә инсанийәткә бир хәвәрнила йәткүзмәкчи. Кейинки хәвәрчи кәлгинидә, у өзүмниң китапимниң бузулған йәрлирини саплаштуриду*».

Мундақ баян йәнила Тәвратқа, Зәбурға, Инҗилға вә Куранға хилап.

Бу мәсилә тоғрисида бизниң ««Инҗил Муқәддәс» өзгәртилгәнму?» дегән китапимизда музакирләштуқ. Мошу йәрдә

биз пәқәт Курандики икки-үч айәтләрни нәқил кәлтүримиз: —

Сүрә «Юнус» 94-айәттә: —

«*(И Муһәммәд!) Мубада сән саңа биз назил қилған китаптин шәклинидиған (шүбһилинидиған, гуман қилидиған) болсаң, сәндин илгири китап оқуғанлар (йәни Тәврат билән Инжил назил қилинған Йәһудийлар вә Насаралар (Мәсиһийләр))дин сорап баққин...*».

Әгәр «илгири китап оқуғанлар»ниң қолидики Тәврат, Зәбур вә Инжиллар өзгәртилгән болса, бундақта Муһәммәдниң улардин соришиниң немә пайдиси?

Куранда буниңға охшаш мәзмунда йезилған 7-8-айәтму бар.

Сүрә «Кәһф», 27-айәт: «***Алланиң сөзлирини һеч киши өзгәртәлмәйду***». Бу һәммимизниң хуласимиз болсун!

Мәсиһ Әйса мундақ дегән: «**Асман-зимин өтүп кетиду; әмма Мениң калам-сөзлирим һәргиз өтүп кәтмәйду**» (Инжил, «Матта» 24-бап, 35-айәт)

Һәммигә Қадир Худа Өз калам-сөзлирини қандақму қоғдиялмисун?!

«Барнабас қисми»ниң Курандин пәриқлиқ нурғун чоң яки ушшақ-чүшшәк бир нәччә йәрлириму бар. Ушшақ-чүшшәк пәриқлиридин бирини тилға алсақ: —

«*Йүсүп, Рим императори Қәйсәрниң ройхетигә тизимлиниш үчүн, һамилидар болған аяли билән Галилийәдики Насарәт дегән бир шәһәрдин чиқти... У Бәйт-Ләһәм шәһиригә кәлди, тавапчилар көп болғачқа қонғидәк*

җайни тапалмиди... У падичиларниң шәһәр сиртидики бир җайиға барди. У йәрдә турғинида, аяли Мәрйәмниң ай-күни тошуп бошанди. Мәрйәмниң әтрапи йопйоруқ еди, балини һечқандақ азаб-толғақсиз туғди» (Барнабас қисмида баян қилинғини).

Куранда болса: «***Мәрйәм һамилидар болди, (аилисидин) жирақ бир җайға кәтти. Толғақниң қаттиқлиғи уни (йөлинивелиш үчүн) бир хорма дәриғиниң йениға келивелишқа мәҗбур қилди. Мәрйәм ейтти: «Кашки мән буниңдин илгири өлүп кәткән болсамчу! Кишиләр тәрипидин унтулуп кәткән (әрзимәс) нәрсигә айлинип кәтсәмчу!»*** » — дәп ейтилған (Сүрә «Мәрйәм» 22-23-айәт). Қариғанда Мәрйәмниң толғиғи бәк еғир екән!

Буниңдин еғирраќ бир чоң хаталиқни алсақ, «Барнабас»ниң 42-бап, 5-11-айәтлиридә: —

«*Әйсани етирап қилип: «Шүбһисизки, мән силәргә ейтайки, мән Мәсиһ әмәсмән» — деди. Улар униңдин: «Ундақта, сән Илияс пәйғәмбәр яки Йәрәмия пәйғәмбәр яки башқа кона пәйғәмбәрләрдин бирисиму?» — дәп сориди. Әйса: «Яқ» — дәп җавап бәрди. Улар униңдин: «Ундақта, сән ким? Биз бизни әвәткәнләргә җавап беришимиз керәк» — деди. Әйса: «Мән болсам: «Диллириңларни Рәббимниң расулиниң келишигә тәйяр қилиңлар!» дегән бир аваз болимән» — деди*» -- дейилгән!

Лекин Куран, «Мәсиһ» (Қутқузғучи вә Падиша) дегән унванниң Әйсаниң бир унвани екәнлигини етирап қилиду. Мәсилән: --

Сүрә «Ал Имран», 45-айәт: —

«***Өз вақтида пәриштиләр ейтти: «И Мәрйәм! Алла саңа (атиниң***

васитисисиз) Алланиң бир калами (сөзи) билән хуш хәвәр беридуки, униң исми Мәсиһ Мәрйәм оғли Әйсадур, у дуния вә ахирәттә абруйлуқ вә Аллаға йеқинлардин болиду»»

Сүрә «Ниса», 171-айәттин мошуниңға охшаш йәнә бир мисални тапалайсиз.

Бу сахта китап тоғрилиқ көп сөзлишимизниң һаҗити йоқ. Вақитни исрап қилип уни иккинчи көргүчи болғинимиздин көрә, бизгә ниҗат-қутқузушни көрситидиған Муқәддәс Китап, йәни Тәврат, Зәбур, Инҗилларниң сөзигә диққитимизни қойғинимиз түзүк.

«**Пүткүл муқәддәс язмиларниң** (Тәврат, Зәбур вә Инҗилниң) **һәммиси Худаниң Роһиниң йолйоруқ-илһами билән йезилған болуп, у тәлим бериш, тәнбиһ бериш, хаталиқларни түзитиш вә кишиләрни һәққанийәт йолиға башлашқа пайдилиқтур. Булар арқилиқ Худаниң адими толуқ қораллинип, барлиқ яхши әмәлләрни қилишқа тәйяр болалайду**»

(Инҗил, расул Павлусниң Тимотийға йезилған 2-хети, 3-бап, 16-17-айәт)

«**Мәнки бу китаптики бешарәтниң сөзлирини аңлиғанларға гувалиқ берип агаһландуримәнки: Кимдиким бу сөзләргә бир немини қошса, Худа униңға бу китапта йезилған балаю-апәтләрни қошиду. Кимдиким бу бешарәтлик китапниң сөзлиридин бирәр сөзни елип ташлиса, Худаму униңдин бу китапта йезилған һаятлиқ дәрихидин вә муқәддәс шәһәрдин**

болидиған несивисини елип ташлайду.

— Мана, буларға агаһ-гува Бәргүчи болса мундақ дәйду: «Шундақ, пат йеқинда келимән!»

«Амин! Кәл, я Рәб Әйса!»

Рәб Әйса Мәсиһниң меһир-шәпқити барлиқ муқәддәс бәндиләр билән биллә болғай, Амин!»

(Инҗилдики әң ахирқи қисим, йәни «Вәһий»ниң әң ахирқи сөзлиридин).